דלא סיימוה קמיה דר' אמי דלעניי עובדי כוכבים חלקין בכל והכך דאמרן לעיל (דף ת.) דשדרה נמי איפרא הורמיז למלוה רבה משום שלום מלכות נמי קבלינהו ולא אפשר ליה לחלקן לעניי עובדי כוכבים דאסור לגבוה דעת הבריות ואפילו דעתו של עובד כוכבים אבל במעות המתחלקות לעניים אין גניבת דעת דאיהו נמי ידעי שיראל רגילים לפרנס עניי עובדי כוכבים כדאמרי' במס' גיטין (דף סא.) מפרנסין עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום: **אמר אמרת כו'** · מעורבין למדנו לפיכך נברא אדם יחידי לומר לך כל המקיים נפש אחת[מישראל]כאילו קיים העולם מלא וכתיב (בראשית ד) קול דמי אחיך דמו ודם זרעיותיו אף כשאתה מקיים דמי אחיך עמך מעלה עליך חיים וחיי זרעיותיו, **שמלה** מזונה מרובה ממדת פורענות: **מונגו סמגן** · כנה של הילני המלכה מזרע **סמגונאים**: **לשלמא מאלרן הנמא** · אף מקמיס נקקף הלדק לשלם גמול: **נקקף**. מביט כמו נקקפה ותייבב (שופטים ה) כלומר זכות הלדקה מביט ומסתכל למטה: **מכון כסאך** · גניזתן תחת מכון הכסא: **(במקום) [דבר] שעושה פירות** · והקרן קיים לעולם"ל והפירות אוכל בחייו שנאמר כי פרי מעלליהם יאכלו: **אוצרות נפשות** · שנאמר "ולוקח נפשות חכם" בהאי קרא: **מתני' מרקלין ומורן** · מיני פלטין: **בית השלחין** · מתוך שיש לו מעיין וכידו להשקותו תדיר אם אין בו מ' קבין זורעין בו שאר זרעים לפיכך אפילו בפחות מכאן יש בו דין חלוקה: **אפילו בפחות מכאן יחלוקו**· משום דבעי למיתני וכתבי הקדש אע"פ שמקיים רוצים לא יחלוקו תני ריש"א (ו): **לפני סקדש** · כ"ל ספרים והיו רגילים לכותבן בגליון כס"ת שלנו לפיכך גגאי הדבר לתחכן: **גמ' חוץ משל פתחים** · חצר של שמיהם שני בתים פתוחין לתוכה ולפני הפתח ארבע אמות טרך הבית הן לפרק משלו מעל חמורו, ומן מלוקן ד' אמות לריך שיהא ארבע אמות לשאר תשמישין: **חצר מתחלקת לפתחי**· היתה לו שני פתחים לחצר ולבית השני אין פתוח לחצר אלא פתח אחד וחולק נכסיו על פיו וטוען האחד לרשותן בנו והשני לשמעון וחצר לא חילק אם בלו לחלוק את החצר זה שיש לו שני פתחים טוטל שני חלקים בחצר וחמו טוטל חלק אחד: **נותן לכל פתח** (ג) **ד' אמות**· (כרוחב החצר) להלן מן הפתח (כנגד הרוחב) כדי רוחב הפתח: **נוטל שמונה אמות**· דהיינו כנגד רוחב הפתח וארבע אמות לאמות ברוחב הפתח להלן מן הפתח: **אלי פירא דסופלי** · מי שיש לו חפירה בחצר שטחנין בה גרעיני תמרים למאכל בהמה יש לו ארבע אמות בחצר לכל סביבותיה: **דלא מייחד ליה פיתחא** · שלא היה לו פתח אלא חפירה אלא דרך פתח ביתו שהוא יולא וכנכנס בו היה לו דרך לצאת לחצר ולילך אחר החפירה שלפני סוף ביתו ומשתמש: אבל

ולא אם הגדה עד שיהיה בה ט' קבין וט' · אף על גב דבכל דהו מקרי שדה כדאמרינן בפרק האומר בקידושין (דף סא.) אין לי (ג) אלא בית סור זרע חומר שעורים מנין לרבות סאה וחצי סאה תרקב וחצי תרקב ת"ל שדה מ"מ איט חשוב לעורה לחרוש ולזרוע בפחות מט' קבין והא דאמר בסוף כתובות (דף קיב.) אמר ההוא מינא לר' חגיגא יאות משכחיתו (ד) בארעייכו בית סאה הגיה לי אבא ממנה משם [ממנה חמר] ממנה עיבור ממנה קמיית כו' אתם היה במקום שמחברן ביותר: הכא

אמרו עליו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה, פעם אחת באתה אשה לפניו בשני בצורת אמרה לו "רבי פרנסני", אמר לה "העבודה שאין בקופה של צדקה כלום", אמרה לו "רבי אם אין אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים" עמד **ופרנסה משלו**, לימים חלה ונטה למות אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה "רבש"ע אתה אמרת א) "כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא" ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה ימות בשנים מועטות הללו? מיד קרעו לו גזר דינו **תנא הוסיפו לו עשרים ושתים שנה על שנותיו**

ת"ר ב) **מעשה במנבזו המלך** שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת וחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו "אבותיך גנזו והוסיפו על של אבותם ואתה מבזבזם" אמר להם "אבותי גנזו למטה ואני גנזתי למעלה שנאמר "אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף" אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו שנאמר "צדק ומשפט מכון כסאך" ומשפט מכון כסאך אבותי גנזו דבר שאין עושה פירות ואני גנזתי דבר שעושה פירות שנאמר "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו" אבותי גנזו [אוצרות] ממון ואני גנזתי אוצרות נפשות שנאמר "פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם" אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי שנאמר "ולך תהיה צדקה" אבותי גנזו לעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא שנאמר "והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספה": ואם קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר: מתניתין דלא כרשב"ג דתניא ורבן שמעון ב"ג אומר אם קנה בה קרקע שהוא הרי הוא כאנשי העיר והא תניא ורבן שמעון בן גמליאל אומר אם קנה שם קרקע הראויה לבית דירה הרי הוא כאנשי העיר תרי תנאי ואליבא דרבן שמעון בן גמליאל: **מתני'** ג) אין חולקין: את **החצר** עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה, ולא את **השדה** עד שיהא בה ד) תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה ר' יהודה אומר עד שיהא בה תשעת חציי קבין לזה ותשעת חציי קבין לזה, ולא את **הגינה** עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה ר' עקיבא אומר בית רובע, ולא את הטרקלין ולא את המורן ולא את השובך ולא את הטלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד ולא את בית השלחין עד שיהא בהן כדי לזה וכדי לזה, וזה הכלל כל שיחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו אין חולקין, ה) אימתי בזמן שאין שניהם רוצים אבל בזמן ששניהם רוצים אפי' פחות מכאן יחלוקו, ו) וכתבי הקדש אע"פ ששניהם רוצים לא יחלוקו: **גמ'** א"ר אסי א"ר יוחנן "ארבע אמות שאמרו חוץ משל פתחים תניא נמי הכי אין חולקים את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה והא אנן תנן ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה אלא ש"מ כדרבי אסי שמע מינה ואיבא דרמי להו מרמא תנן אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה והתניא שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה א"ר אסי אמר ר' יוחנן ארבע אמות שאמרו חוץ משל פתחים. ז) אמר רב הונא חצר מתחלקת לפי פתחיה רב חסדא אמר נותנין ארבע אמות לכל פתח ופתח והשאר חולקין בשוה תניא כוותיה דרב חסדא פתחים שבחצר יש להן ארבע אמות, היה לזה פתח אחד ולזה שני פתחים: זה שיש לו פתח אחד נוטל ארבע אמות וזה שיש לו שני פתחים נוטל שמונה אמות והשאר חולקין בשוה. היה לזה פתח רחב שמונה אמות נוטל שמונה אמות כנגד הפתח וארבע אמות בחצר, ארבע אמות בחצר מאי עבידתייהו? אמר אביי להכי קאמר נוטל שמונה אמות באורך החצר וארבע אמות ברוחב החצר אמר אמימר "האי פירא דסופלי יש לו ארבע אמות לכל רוח ורוח ולא אמרן אלא דלא מייחד ליה פתחא אבל

רבינו גרשום

לא סיימוה קמיה דהילקו לעניי עובדי כוכבים דאין להם זכות בכך: מונגו מלכי הנבוכדנצר היה: במקום שאין עושין פירות · שהמטען הסונה בארצר אינו מייתר כלום: אם קנה בה קרקע הראוי לבית דירה אע"פ שלא עשה בה דירה · פיס': ארבע אמות לזה וד' אמות לזה שאמרו בחצר חוץ משל פתחים דלכל פתח יש לו בחצר ד' אמות לפרק משאר, · ועכשיו אם יהיה חצר פ"ו אמה דסמי לפתחים ח' ולהחלק ח' (חלקים) והיינו ח' אמות לכל אחד עם הפתח שלו: אמר רב הונא חצר מתחלקת לפי פתחיה שאם הגיה לזה אביהן לזה בית אחד של ב' פתחים ולזה בית אחד של פתח אחד ולפני בתים הללו היתה חצר מתחלקת אותה חצר לפי פתחיה וזה שיש לו ב' פתחים נוטל ב' ידות מן החצר וזה שאין לו אלא פתח אחד נוטל שליש דלפי שיש חזקה לזה פסי: ורב חסדא אמר ד' אמות לכל פתח ופתח, אלא כל שתי ידות החצר דאי מייתר מר' ד' לכל פתח הוילקין בשוה: נוטל ח' אמות באורך החצר כנגד ח' אמות של רוחב הפתח וד' אמות ברוחב החצר כנגד הפתח כלומר דלא שקיל אלא (על) ח' ברוחב ד': פירא דסופלי · יש לו ד' אמות בחצר וזה הואיל דעדיין לא נעשה פתח ודרך לאותה חפירה אמרינן דיש לו ד' אמות לכל רוח ליכנס באיזה רוח שירצה ולהשתמש ד' אמות לכל רוח: אלא שלא ייחד אביהן פתח. לאותה חפירא דסופלי:

עין משפט נר מצוה

צד א מיי' פ"ח מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה מ:

צה ב ג ד מיי' פ"ח מהל' שכנים סי' ד וס"ב הלכה ח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קמח סעיף ג:

צו ו מיי' שם הל' ד סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

צח ז ח מיי' שם פ"ב הלכה ט סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קצב סעיף ח:

צט ט מיי' שם הל' ח וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' קצא סעיף ג:

ק י כ ל מיי' שם וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' קצב סעיף ח:

קא מ נ מיי' שם הל' כ טוש"ע שם ס"ג:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אפי' וכו' אני ריש"א ימלוקו הס"ד: (ב) ד"ה מוקן לכל פתח ד' אמות לכון מן הפתח כנגדו והכוחב כפי רוחב הפתח כל"ל ותיבת בכוחב אחר נמחק ואח"כ נוטל מ"ב הכי קאמר נוטל מ' אמות נאורך החצר דסיימו וכו' מן הפתח כנגדו הס"ד: (ג) תוס' ד"ה ולא וכו' אין לי אלא זרע חומר שעורים מנין לרבות סאה תרקב כנ"ל ותיבת בית כור ותיבת וחצי סאה נמחק: (ד) באי"ר מסכתיכו לגרעייכו: (ה) בא"ר מסכתיכו לגרעייכו: (ו) בא"ר דיר בארעי דיר: (ז) כ"ל טרוא: (ח) בראשי דבית דיבה:

מבנה

הקנאת דברים מחולקים אותם לפי מדה

נוסח

מדוע עם פנינאן הקנין ל' פנים אחר ל' בנין מאלו לפי הקנה

נוסח

מדוע באונבא באוק מבנבא אוצרות האוק לשונות בנקודים בפיל בצורת-ומדוע נך ומצא הן בדיני מעשרות הלוכה

נוסח

ב' תנאים אליבא דרבן שמעון בן גמליאל כאן קיקר קנין ראוים לבית דירה

נוסח/מבנה

ב' לשונות מחלוקים אותו דין של ד' אחות מאחרו בחלוקת החלב, הינם חוף ד' אחות מנותנים לפתחים

נוסח

מה' ר' הונא ור' חסדא איך מחלקים הבל ר' הונא = לפי פתחיה ר' חסדא = ד' אחות לכל פתח ופתח מקום

נוסח

נתינת ד' אחות לכל לפופל (הסיבה מנותנים בתיבו בנדיני תמרים)

---

* בתוך הסאר"ים יש לשון נבאי תיקון